

рмативно-правових актів, якими врегульовуватимуться інформаційні відносини в мережі Інтернет.

Рябих І.О.
ХНПУ імені Г.С. Сковороди

ГЕНЕЗИС ПРАВА НА СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У СВІТІ

Проблема прав і свобод людини привертала і привертає увагу мислителів різних епох розвитку цивілізації і залишається актуальною в даний час. У цьому зв'язку абсолютно точно відзначено, що за будь-якого демократичного ладу суспільства права і свободи громадян, а також їхні обов'язки становлять собою найважливіший соціальний і політико-юридичний інститут, що об'єктивно виступає мірилом досягнень даного суспільства, його візитною карткою, показником зрілості, цивілізованості. У той же час, слід зазначити, що сучасний каталог прав і свобод людини і громадянина не є творенням сучасного покоління. Навпаки, він є результатом тривалого історичного становлення еталонів і стандартів, що стали нормою сучасного суспільства.

Право на соціальне забезпечення входить до цього каталогу і відноситься до категорії соціально-економічних прав. Уперше цей різновид прав людини знайшов своє позитивне закріплення в Конституції Франції 1793 р. і надалі в Конституції Франції 1848 р., Декларації прав людини і громадянина. Соціально-економічні права сформувалися в процесі боротьби різних класів і станів за поліпшення свого економічного становища, за підвищення культурного статусу. Незважаючи на те, що соціально-економічні права сформувалися як права, визнані лише тими державами, які досягли певного рівня цивілізованості, слушно відзначається, що «на даний час обсяг прав і свобод особи визначається не тільки конкретними особливостями того чи іншого суспільства, але й розвитком людської цивілізації в цілому, рівнем і ступенем інтегрованості міжнародного співтовариства». Так, сьогодні соціальні права знаходять своє закріплення в чи-

сленних міжнародних актах. Серед них окремі акти є актами загального характеру. До таких, зокрема, відноситься Загальна декларація прав людини, в статті 22 якої проголошено, що кожна людина як член суспільства має право на соціальне забезпечення. Це положення розкривається в статті 25 Декларації, відповідно до якої кожна людина має право на забезпечення у випадку безробіття, хвороби, інвалідності, вдовства, настання старості або іншого випадку втрати засобів до існування з незалежних від неї причин. Крім того, існує також низка спеціалізованих міжнародних актів, безпосередньо, присвячених цьому різновиду прав (наприклад, Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права, Європейська соціальна хартія). Ними також передбачається право кожної людини на соціальне забезпечення, включаючи соціальне страхування.

Крім того, ще при Ліги Націй у 1919 р. був створений спеціалізований орган – Міжнародна організація праці (надалі – МОП), задачами якої є, відповідно до Філадельфійської декларації від 10 травня 1944 р., включеної до Статуту МОП в якості його доповнення, сприяння прийняттю країнами світу програм, спрямованих, в тому числі й на розширення і поліпшення соціального забезпечення. МОП було прийнято низку конвенцій, присвячених соціальним правам, зокрема такому різновиду соціальних прав як право на соціальне забезпечення.

Таким чином, можна визнати, що міжнародно-правове регулювання право на соціальне забезпечення носить достатній та еталонний характер на відміну від національного законодавства України.

Вважаємо, що соціальний захист необхідно розглядати в широкому розумінні, як діяльність держави по створенню умов для реалізації соціально-економічних прав і їхнього захисту у випадку порушення. Таким чином, формулювання частини 1 статті 46 Конституції України занадто вузько розкриває зміст цього права. Якщо говорити про право на соціальний захист, то до нього необхідно включати не лише право на соціальне забезпечення, але й право на медичну допомогу і медичне страхування, право на належні, безпечні і здорові умови праці, право на освіту тощо. Визнавши право соціальне забезпечення в якості одного з основних прав громадянина, держава поклала на себе певні зобов'язання, оскільки реаліза-

ція цього права можлива, як уже говорилося, лише за допомогою здійснення активної діяльності з її боку.

Сакун Т.
НТУ «ХП»

ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ЯК ВАЖЛИВА ПЕРЕДУМОВА ПОБУДОВИ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

Держава виникає на певному етапі розвитку суспільства. Суспільство постійно ускладнюється та збагачується новими структурними елементами і зв'язками. Так зароджується громадянське суспільство, яке є основою формування правової держави.

Громадянське суспільство - це комплексний конституційно-правовий інститут, який є структурованим об'єднанням населення певної країни з розвиненими економічними, політичними, духовними та іншими відносинами і зв'язками.

Ознаки громадянського суспільства:

- 1) має відносну автономію, не є частиною держави, проте взаємодіє з нею;
- 2) ціннісним ідеалам громадянського суспільства (свобода, гуманізм, законність та ін.) повинна бути підпорядкована правова держава;
- 3) право виступає не засобом покарання, а мірилом свободи, рівності і справедливості в суспільстві;
- 4) реальний вплив громадян на законотворчий процес у державі через референдуми, мітинги та ін.;
- 5) рівність усіх форм власності;
- 6) свобода підприємницької діяльності;
- 7) розвинуте самоуправління, зокрема визнання місцевого самоврядування;
- 8) забезпечення прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина;
- 9) право на отримання вчасної, достовірної, вичерпної інформації;